

Markku Annilan keräämään kokoelmaan sisältyy myös suurmiehiä esittelevä sarja, jonka viimeisessä lasissa on kuvattuna Mannerheim.

Lasiin kätkeytyy kosminen mysteeri

RIIHIMÄKI | Slovakialainen Yan Zoritchak tekee lasiveistoksia, joiden sisässä leijuu pieniä universumeita. Into avaruuden mysteerioiden avaamiseen syntyi jo pikkupoikana Tatra-vuoriston kylässä, jonka yllä kaareutui koko tähtitaivaan komeus.

Suomen lasimuseossa esillä olevan näyttelyn nimikin on Elämän mysteerit. Lasimuseon kevään toinen näyttely esittelee suomalaista vanhaa lasia 1700- ja 1800-luvulta. Näyttely koostuu pääosin **Markku Annilan** museolle myymästä ja lahjoittamasta kokoelmasta.

KULTTUURI, SIVU 9

Lasikeräilijän elämäntyö oli ainutlaatuinen

Lasitaide

 Vanhaa suomalaista lasia 1700- ja 1800-luvulta, 15.2.–31.12. Suomen lasimuseo, Riihimäki.

Pia Herme

RIIHIMÄKI | Nyt jos aloittaisi, ei tällaista kokoelmaa saisi enää kokoon, toteaa arkkitehti **Markku Annila**, jonka mittava vanhan lasin kokoelma sai alkunsa vuonna 1954.

Vanhan lasin ajan katsotaan päättyneeksi 1800-luvun lopussa, jolloin lasiteollisuus siirtyi suurteollisuuden aikakauteen. Tuolloin syntyivät Iittalan ja Karhulan tehtaat.

Annila keräsi noin 2000 esineen kokoelman, josta pääosa on tätä nykyä Suomen lasimuseon hallussa. Annila myöntää, että kotitalossa esineet veivät melkoisen tilan. Tätä nykyä kotona on muutamia kokoelman kaksoiskappaleita.

–Vielä 50- ja 60-luvuilla vanhaa lasia löytyi vanhoista taloista, joista ne asukkaiden kuoltua usein kiikutettiin kaatopaikalle, Annila tietää.

Työssään Annila kiersi ympäri maata ja toi usein matkoiltaan lasiesineitä. Vuosien varrella syntyiinkin verkosto, josta kaikui Annilan korviin pian tieto jostakin sopivasta keräilykohteesta.

–Nykyään yhteydenottoja tulee enää harvoin, hän mainit-

see, mikä kertoo lähteiden ehtymisestä.

Intendentti Kaisa Koiviston mukaan Annilan kokoelma on suurin, perusteellisin ja yhtenäisin suomalaisen lasin kokoelma.

Annila ei tyytynyt vain keräämään esineitä, vaan piirustus-taitoisena tallensi piirtäen jokaisen esineen, kirjasi siitä saatavat tiedot, ostopaikat ja hinnat.

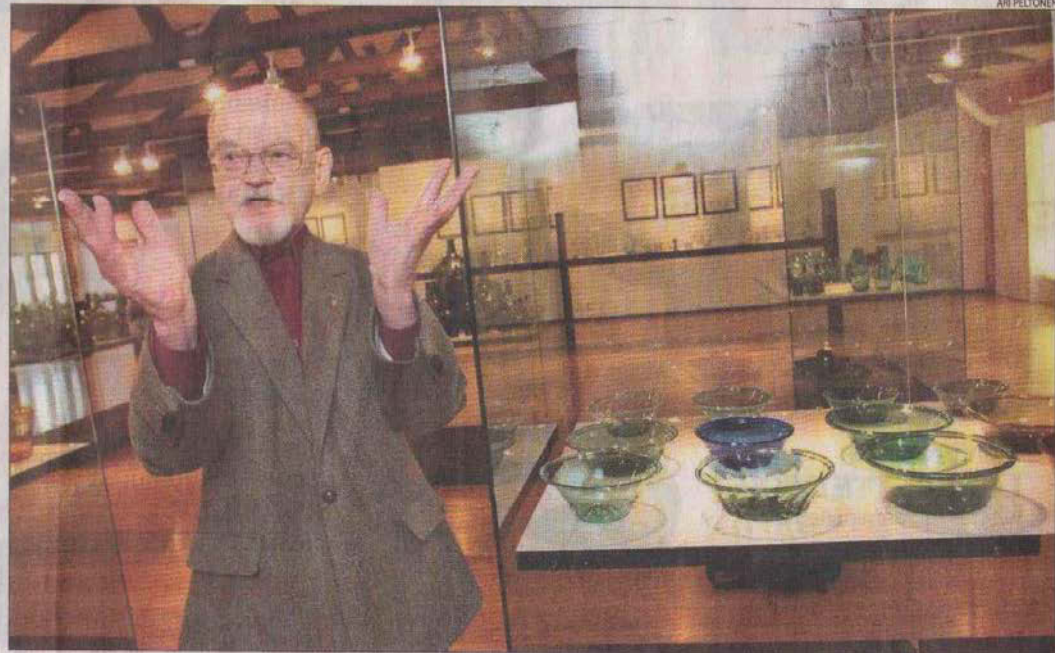
–Saattoi mennä vuosia, että sain jonkun esineet tiedot täydennettyä. Vanhoista laseista voi harvoin vuorenvarmasti sanoa, minkä tehtaan ne ovat.

Lopulta kävi niin kuin usein: Annila innostui esineiden kautta paitsi niiden historiasta myös lasinteknologiaa, joita on itsekin kokeillut.

Intohimo lasiin oli toisinaan kova.

–Kokoelmassa on yksilöitä, jotka saadakseni piti mennä ensin pankinjohtajan puheille, hän hymähtää.

Esimerkiksi vanhat filigräänitasit kuuluvat arvokkaimpien joukkoon.

Markku Annila kuvailee, kuinka sinänsä yksinkertaisen näköinen on viilivati on parhaimmillaan muotoilun mestariteos.

Annila myöntää, että lasiharastus on ollut henkireikä, joka pitänyt elämässä kiinni vastoinkäymisten iskiessä.

Kokoelma sisältää kaikenlaisia käyttölasia viilivadeista lääkelaseihin. Kokoelmaan kuuluvista siroista pikareista ei

kuulemma Anniloilla koskaan nautittu mitään, vaan ne saivat levätä vitriineissään. Mutta muuta vanhaa lasia Annilalla

on ihan arkisessa käytössä.

Markku Annila on toiminut myös Suomen lasimuseon ystävien puheenjohtajana.

Tähtikirkas yö synnytti lasिताiteilijan

Lasitaide

Pia Herme
pia.herme@lehtiyhtymä.fi

RIIHIMÄKI | Oli onni, ettei pienessä Tatra-vuoriston kylässä ollut sähkövaloja 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa.

Siten Yan Zoritchak näki hyvin kaikki taivaalla tuikkivat tähdet, joiden ihmettely vei pienen pojan ajatukset uusiin maailmoihin.

Tuli komeetta, tuli sputnik, Laika-koira ja vihdoinkin kuukvely.

Avaruus imasi Zoritchakin, mikä näkyy yhä hänen veistomaisissa lasitöissään.

Taiteilija kertoo olleen alun alkaen selvää, että lasi on hänen materiaalinsa. Se soveltuu hyvin kuvaamaan avaruuden ihmeellisyyksiä.

Hänelle niin avaruus kuin koko elämä on mysteeri, jonka teema toistuu hänen teoksissaan.

–Lasi on tehty hiekasta, maasta, josta luotiin ensimmäinen ihminenkin, hän toteaa.

Lasi on oiva pohja tuoda esiin valoa, jonka heijastukset ovat Zoritchakin töissä olennaisia. Lasihionnalla on saatu aikaan 3D-vaikutelmia, joiden ansiosta teos muuttuu katsojan silmissä sen mukaan, mistä kulmasta sitä katsoo.

Monet töistä ovat kuin omia pieniä universumeita, joiden sisällä leijuu painottomassa tilassa asteroideja, planeettoja tai mitä milloinkin.

Muodoissa hän on käyttänyt omia tekniikoita, joissa materiaaleina on teräsjauhetta, kultaa, platinaa ja hopeaa.

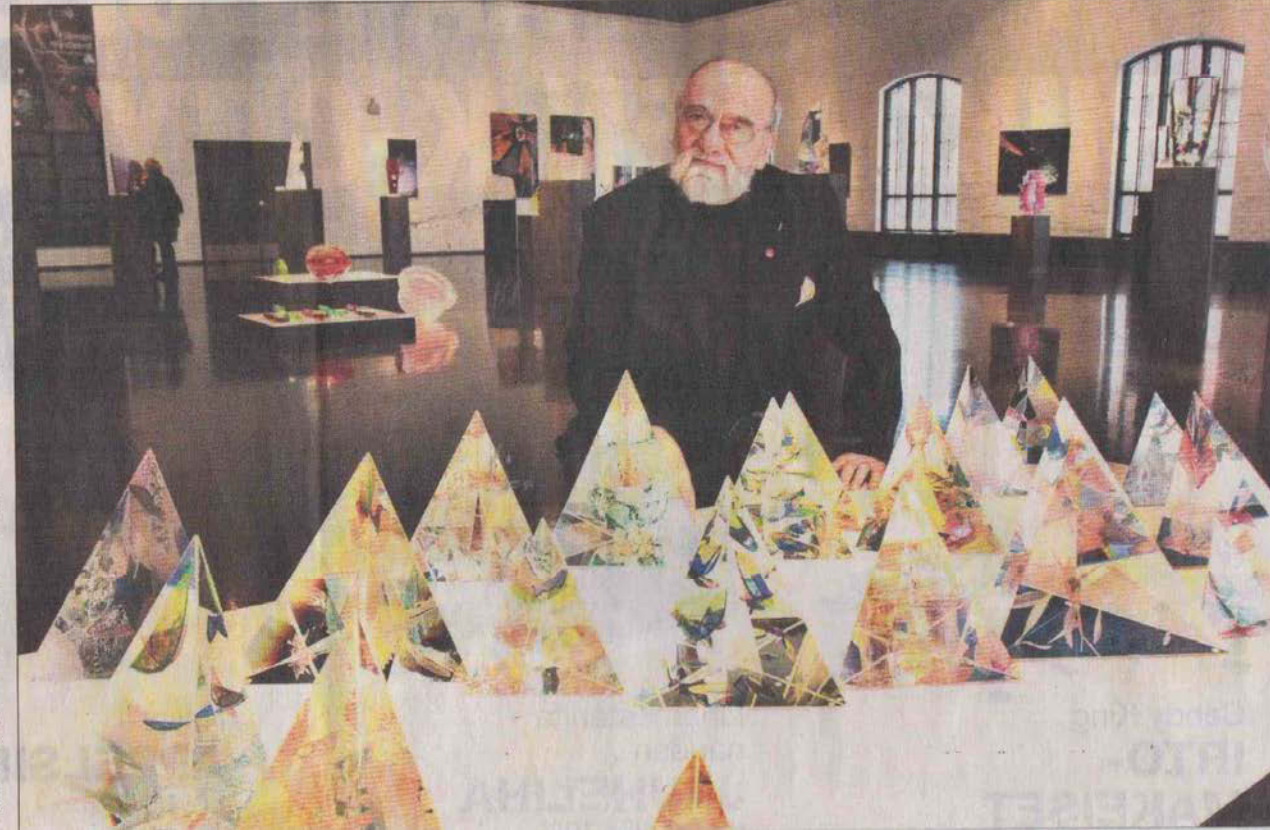
–Työtä tehdessäni ajattelin, että kävelen planeetalla, hän kuvailee tuntemuksiaan prosessin aikana.

Vielä 1970-luvulla Zoritchakin työt olivat kirkasta lasia kuten teos, joka kuvaa kuun pimennyksen vaiheita.

Sitäkin taiteilija tarkastelee myös ihmisen olemuksen kautta.

–Ihmississäkin on pimeitä puolia, hän mainitsee.

Viime vuosina töihin ovat tulleet värit, joista iloisimmat seikkailevat lasin sisäisessä avaruu-

ARI PELTONEN

Yan Zoritchak työnsä Tähdistö äärellä.

dessa.

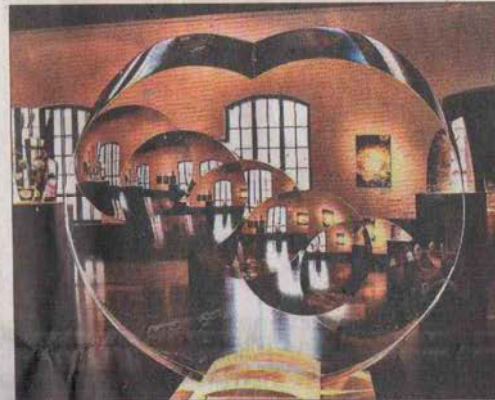
Suomen lasimuseon näyttelykokonaisuutta täydentävät Slovakian tiedeakatemiaan tähtitieteen instituutilta saadut avaruusvalokuvat, jotka ovat toimineet taiteilijan innoittajina.

–Zoritchak on yksi maailman kuuluisimmista lasिताiteilijoista, joten oli hienoa saada hänet Riihimäelle, korostaa lasimuseon tutkija **Uta Lauren**.

Taiteilija on asunut jo 1960-luvulta lähtien Ranskassa, mutta on palannut henkisesti juurilleen Slovakiaan sen itsenäistyttyä.

Elämäntyöstään hänet palkittiin vastikään Slovakian korkeimmalla kunniamerkillä.

Yan Zoritchak (s.1944) opiskeli lasimuotoilua Zeleny Brodissa ja Prahan taideakatemiassa 1960-luvulla.

Yan Zoritchakin Kuun pimennys vuodelta 1974

Suomalainen lasi viehättää englantilaispresidenttiä

Yan Zoritchakin näyttelyyn piipahiti myös englantilainen **Thelma de Leeuw**, joka vieraillee Suomessa soroptimistijärjestön kutsumana. Leeuw on toiminut aiemmin koko maailman soroptimistijärjestön presidenttinä. Leeuw paljastuu suomalaisen lasin ja myös taiteilija Helene Schjerfbeckin ihailijaksi. Schjerfbeckeja hän kävi katsomassa Riihimäen taidemuseossa.

–Olen tähän asti tulintu minulle on ollut suomalainen ja ruotsa-

lainen käyttölasi. Nyt halusin nähdä enemmän myös designlasia ja tutustua lasin historiaan Suomessa, Leeuw kertoo.

Toistaiseksi hänelle on tutumpaa ruotsalaislasi, jota hän on kelännyt jonkin verran. Mitään suosikkimää lasisuunnittelijoiden joukossa hänellä ei ole.

–Arvostan kaikkea kauniista ja hienoa, jos se samalla soveltuu myös arkiseen käyttöön, hän kuvailee lasimielitystään.

Elämän mysteerit – Yan Zoritchakin lasiveistoksia, 15.2.–28.4. Suomen lasimuseo, Riihimäki.